

Noregs Kristelege Folkehøgskolelag

Til skolen

Rundskriv S 03-2017

Oslo, 21.02.2017

Generell tilbakemelding på selvevalueringsrapportene 2015-16

Høsten 2016 fikk alle NKF skolene tilbud om en tilbakemelding på sin selvevalueringsrapport for 2015-16. 21 skoler takket ja til dette tilbudet. De får tilsendt en egen tilbakemelding i løpet av kort tid.

Odd Haddal og Marie Wiland har samlet noen av de mer generelle tilbakemeldingene i et vedlegge til dette rundskrivet.

Ta gjerne kontakt med Marie Wiland, marie@ikf.no, hvis dere har spørsmål om dette.

Hilsen NKF

Tor Grønvik
daglig leder

Marie Wiland
rådgiver for skoleutvikling

Til alle skolene:

Bemerkninger om selvevalueringsrapportene

For skoleåret 2015-16 sendte 21 IKF-skoler inn sine selvevalueringsrapporter til NKF. Temaene fordelte seg slik:

- 1. Temaevalueringer: Aksjonsforskning og bærekraft**
 - a. Aksjonsforskning og bærekraft (6)
 - b. Bærekraft i undervisningen
 - c. Bærekraftig skole
 - d. Mat, økonomi og bærekraft på kjøkken, matsal og turkjøkken

- 2. Andre temaevalueringer:**
 - a. Faglighet og struktur
 - b. Læring i faglig og sosial sammenheng
 - c. Skolens folkeopplysningsarbeid
 - d. Skolens identitet
 - e. Danning i det sosialpedagogiske arbeidet
 - f. Utenlandsreiser
 - g. Utviklingen av selvstendighet

- 3. Generelle evalueringer: Hele skolen**
 - a. Årsevaluering (*Skape arenaer for vekst*)
 - b. Høstevaluering og sluttevaluering
 - c. Bred evaluering
 - d. Metaevaluering: Daglig evaluering på digital plattform
 - e. Generell evaluering: Elevoppgaver

Den som leser alle rapportene, får et mangfoldig bilde av hva en folkehøgskole er, samtidig som fellestrekkene kommer fram: Et skoleslag der elevenes vekst gjennom gode læringsopplegg og et berikende sosialt miljø står i sentrum. Sentralt i arbeidet med å møte denne forpliktelsen, står utviklingsarbeidet som en skole beskriver slik: *"Å drive utviklingsarbeid på en folkehøgskole handler om å leve i spenningen mellom å oppfylle elevers forventning om individuell tilrettelegging og spennende opplevelser og det å formidle tradisjoner, livssyn og dypere verdier."* En viktig del av fellestrekkene for utviklingsarbeidet er den lovpålagte årlige selvevalueringen.

Likheter og ulikheter

Rapportene er nøkterne og etterrettelige uten spor av at funn og tiltak hausses opp. Kvaliteten på selvevalueringsprosessen er gjennomgående høy og bærer preg av at skolene etter 15 år har funnet sin form. Det samme gjelder rapportene: Selv om de samme (lovpålagte) områdene er med i dem, er de forskjellige og vektlegger ulike sider. En slags felles mal kan skimtes, men likevel har skolene satt sitt individuelle preg på rapportene. Spesielt for dette året er de mange skolene som evaluerer sitt arbeid med Aksjonsforskning og bærekraft. En av skolene oppsummerer prosessen slik: *"Bærekraft og dannelse henger tett sammen. Prosjektet tar utgangspunkt i elevene og vil gjøre bærekraft livsnært og relevant."*

Flere skoler har et forbedringspotensial, å bestemme seg for hvilke lesere rapporten er skrevet for. Formelt sett er selvevalueringsrapportene skrevet for å møte lovens krav, men en minst like viktig side fra skolens ståsted er bruken av selvevalueringen, prosessen og rapporten, i egen evaluering. Uansett om rapporten er skrevet nærmest som en masteroppgave (med diskusjon av for eksempel funnenes validitet) eller en korte rapporter måned for måned, har den to viktige lesergrupper. For rapporten er mottakeren Udir. Der har man trolig lært seg hva IKV betyr, men for andre lesere (i den grad de finnes) er dette et ukjent begrep. En skole gjør det helt klart at målgruppen ikke er intern og gjør oppmerksom på *"at vi bruker benevnelsen veileder/fordypningsveileder på våre lærere. Videre bruker vi begrepet "vekstarena" på de læringsarenaer vi ønsker å skape."* Rapportene, basert på selvevalueringsprosessene, brukes også til intern evaluering. Personalet trenger ofte flere konkrete og livsnære detaljer om prosessen enn den gode oversikten som Udir trenger.

Kvalitetssikring og kvalitetsutvikling

Rapporten bør ha et rimelig forhold mellom kvalitetssikring og kvalitetsutvikling. Begge sider er viktige for både skolens eget forbedringsarbeid og for Udir. Redegjørelsen for både kvalitetssikring og kvalitetsutvikling kan gjøres på flere måter, for eksempel som en løpende beskrivelse av aktivitetene over tid, en oversikt over hvert felt (daglig drift og dypdykk), eller en oversikt over skolens ulike arenaer. En skole som behandler dem sammen, sier *"Evalueringsarbeidet for oss blir derfor mer en mer helhetlig måte å jobbe på, enn tilfeldige dykk ned i ulike områder fra tid til annen."* Andre skoler omtaler kvalitetssikringen og kvalitetsutviklingen i egne avsnitt. En skole forteller om et *"årlig evalueringstema + to halvårslige evalueringer av skoledriften."* En annen skole forteller om tiltak for begge sider: *"Vi har utarbeidet en håndbok for pedagogisk personale ... I forhold til kvalitetsutvikling og selvevaluering ved skolen ser vi at denne håndboken er veldig viktig."*

Det er ulik forståelse av hva kvalitetssikring og kvalitetsutvikling er. Grovt sett kan vi si at kvalitetssikring gjelder det daglige arbeidet, mens kvalitetsutvikling gjelder de store linjene. Vi henviser til forklaringene i punkt 3 og 4 i dokumentet *Om selvevaluering*, som er siste del av denne oversikten.

Prinsippet om *"less is more"* gjelder etter vårt skjønn for selvevalueringsrapportene. De varierer fra 5 til 47 sider. Den korteste rapporten er tydelig rettet til Udir, uten de mange detaljer om tall og drøftinger i personalet som en intern rapport ville kreve. De lengste rapportene er svært grundige, men inneholder iblant mange detaljer på et nivå som kan avlede oppmerksomheten fra de store linjene. Lange oversikter over tallmaterialet fra spørreundersøkelser (som mange skoler har med i sine rapporter) kan kanskje med hell legges i vedlegg, eller oppsummeres med viktige tendenser (og tall) i rapporten. Mange av disse inneholder ikke-anonymisert materiale. Flere skoler skriver at undersøkelsen er tilgjengelig på skolen. Udir, eventuelle forskere og andre med legitim interesse kan få tilsendt et ikke-anonymisert materiale, mens skolen må selvsagt vise skjønn.

Personvern og taushetsplikt

Personvern og taushetsplikt krever balansegang. Vi ser ingen overtramp i rapportene, men i svært mange tilfeller kan vi relativt enkelt finne fram til navnene på de personene som undersøkelsene gjelder. Når linjenavnet angis, vet vi jo fra skolens hjemmesider så godt som alltid hva læreren heter. Det samme gjelder kommentarer om for eksempel vaktmester, internatleder og andre som

skolen bare har én ansatt av. En skole skriver dette om sin oppsummering av tallmaterialet: *"Kolonnen for linjenavnet er tatt ut, da vi oppfatter det slik at dette dokumentet er offentlig tilgjengelig. Av hensyn til lærere har vi valgt å anonymisere sammendraget."* En annen skole rapporterer i sin oppsummering av en undersøkelse: *"Gjennomsnittet [på navngitt linje] er gått ned i forhold til i fjor, og enda mer sammenlignet med året før."* Slike utsagn bør utelates i den offentlige rapporten og kun nevnes i en oppsummering hvor innholdet er anonymisert.

Data og funn

Rapportene inneholder mange refleksjoner omkring data og funn, ofte kalt tolkning og/eller analyse. For utenforstående vil nok tolkningen være mer interessant enn tallanalysen. Begge har sin plass, men som en av rapportene påpeker, spørsmål om gyldighet og troverdighet er vanskelige med så lite tallmateriale. I tillegg kommer usikkerheten de store forskjellene på folkehøgskoleårene. Men tendenser og faktiske funn må med: *"I forbindelse med spørreundersøkelse ved skoleslutt kommer det fram at også elevene ønsker at hele personalet i større grad engasjerer seg for bærekraft i undervisningsopplegg."* En annen rapport finner at *"bevisst bruk av nettbaserte undervisningsmidler og verktøy i undervisningen viser seg å ha en positiv innvirkning på elevenes motivasjon. Elevene tar større ansvar for egen læring ... Læreren får mer tid til oppfølging av den enkelte elev"*.

Vedlegg

Det bør være et rimelig forhold mellom rapport og vedlegg, og rapportene har opptil åtte vedlegg. Rapporten bør ikke være skrevet slik at utenforstående føler seg tvunget til å lese vedlegget for å forstå hva rapporten inneholder. Flere av vedleggene er elevsvar (ofte med referanser til skolens liv og personale) eller oppsummeringer av talldata, og noen av dem er vanskelig tilgjengelige for utenforstående. Dette er sentrale dokumenter i den interne evalueringen, selvsagt, og kan i mange tilfeller gi utenforstående et fargerikt bilde av elevene, men de kan også reise en del spørsmål. *"Hva er egentlig dette "go" som elevene skriver så mye om i sine svar?"*

Det er trolig helt i orden at årlige dokumenter som ikke har endret seg, som verdigrunnlag og målsetning, blir vedlegg. Samtidig kan det for eksempel presiseres at årets evalueringstema tar utgangspunkt i skolens målsetning om å bevare "Guds skaperverk". Rapporten kan henvise til et vedlegg med skolens verdigrunnlag og målsetting.

Et annet spørsmål er i hvilken grad selvevalueringsrapportene fungerer som del av skolens historiske arkiv. Rapportene gjennomsyres av en forståelse av hva folkehøgskole er, og de vil kunne være viktige kilder for skolens jubileumsskrifter. Både av historiske hensyn og av hensyn til leserne vil flere rapporter være lettere tilgjengelig med en bedre balanse mellom fortellingen (det narrative) og rapporteringen (prosedyrene). Uansett, flere av rapportene ville styrkes som leseopplevelser med flere eksempler og knagger å henge diskusjonen på.

Rapportene viser et aktuelt og samfunnsengasjert skoleslag med genuin interesse av et forbedringsarbeid der elever og personale arbeider sammen i et utfordrende felles miljø. Samtidig viker skolene ikke unna å sette kritisk søkelys på seg selv, som mange av temaene viser, for eksempel bærekraft og utenlandsreiser. Slike tilnærminger kan bidra til kontinuerlig oppmerksomhet på hva god folkehøgskole er.

Om selvevaluering

Selvevalueringsrapporten er et offentlig tilgjengelig dokument. Tenk på personvern og taushetsplikt når den skrives.

Selvevalueringsrapporten er en fortelling om skoleåret som nettopp er slutt. Den skal kunne leses som enkeltstående fortelling, men bidrar også til å fortelle skolens historie. De aller fleste skolene har nå mange års erfaring med prosessen og rapporten, men her kommer noen påminninger og forslag. Slik vi forstår loven, er selvevaluering og kvalitetsutvikling likestilt, og i praksis blir kvalitetsutviklingen en del av selvevalueringen av hele skolen.

Dette dokumentet har tre deler: Selvevaluering slik den beskrives i Folkehøgskoleloven av 2002, kommentarer til punktene i loven og noen kommentarer til prosjektet om Aksjonsforskning og bærekraft (AB-prosjektet) som tema for årets selvevaluering.

Folkehøgskoleloven §2, h:

Skolen skal utarbeide prosedyre for selvevaluering og kvalitetsutvikling som sikrer de tilsatte og elever medvirkning. Det skal utarbeides en årlig selvevalueringsrapport som skal være offentlig tilgjengelig.

Forskrifter § 14:

Hver skole skal utarbeide en dokumentasjon som klargjør og definerer skolens verdigrunnlag og målsetting. Dokumentasjonen skal også omfatte prosedyre for selvevaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.

Skolen utarbeider hvert år en selvevalueringsrapport. Rapporten sendes innen 1. juni til departementet (Nå: Utdanningsdirektoratet).

Kommentarer til punktene i loven:

1. Verdigrunnlag og målsetting

- a. Verdiene skolen bygger på
- b. Skolens pedagogiske målsettinger
- c. Mange skoler ser sammenhengen mellom verdier og målsettinger ved å bygge verdiene inn i målsettingene. (For eksempel: "Styrke toleranse gjennom økt kunnskap om ulike kulturer og konkrete kulturmøter." Andre nyttige verb: Fremme, bygge, legge til rette for, bistå med, osv)
- d. Det ville være interessant om skolens syn på allmenndanning også ble med her.

2. Selvevalueringsrapporten er offentlig tilgjengelig. Det betyr flere ting:
 - a. Folk må få den hvis de ber om den. Om de(n) befinner seg på nettsiden eller ikke, er opp til skolen. Mange foretrekker å ikke legge dem ut der. Administrasjonen har ansvar for at de(n) er tilgjengelige.
 - b. Personvern og taushetsplikt er viktig: Dette er en vanskelig avveining. Om elevene har kritiske kommentarer til musikk læreren (som skolen bare har én av) vil de lett spores tilbake til vedkommende som jo er oppgitt med navn (og bilde) på nettsidene. Data som kan være sensitive for enkeltpersoner, bør som hovedregel "nøytraliseres". Av hensyn til personvern og taushetsplikt er det viktig å tenke gjennom hvilke opplysninger/data som skal brukes internt på skolen og hvilke som kan/bør deles med offentligheten. Navn på elever og ansatte er egentlig ikke nødvendige i rapporten.
 - c. Selvevalueringsrapporten skrives for andre enn dem som kjenner skolen "innenfra". Stammespråk og lokale uttrykk kan både skape farge: "Kullkjeller'n var elevenes viktige samlingssted ..." og forvirring: "elevene var misfornøyde med DIG (???) og skapte egne møteplasser. (Fiktive eksempler.)"
3. Kvalitetsutvikling gjelder de store linjene. Spørsmålet som ligger under, kan formuleres omtrent slik: "På hvilke(t) område(r) har skolen i år arbeidet (systematisk) for å bli bedre?" Det er ikke nødvendig med et konkret "forskningsspørsmål," i rapporten er det tilstrekkelig å fortelle hva temaet er (for eksempel "en bærekraftig skole" eller "bærekraft i teori og praksis"). Tidligere års erfaringer og drøftinger kan (og bør) også klinge med i rapporten.
 - a. Årets fordypningsområder, for eksempel bærekraft eller andre prosjekter, danning, internatlivet, reising, kulturmøter, osv
 - b. Nye eller oppussede bygninger
 - c. Nye linjer
 - d. Osv.
4. Kvalitetssikring gjelder det daglige arbeidet. Spørsmålet som ligger under, er omtrent slik: "Har skolen i år (i det alt vesentlige) fungert etter planene og oppfylt målsettingene ('løftene til elevene')?" Punktet kan begynne med en kort oversikt over skolen ("Skolen har allmenn pedagogisk profil, og de 85 elevene var fordelt på seks linjer ...") En utdyping av dagliglivet med gode og uheldige erfaringer kan for eksempel omfatte:
 - a. Linjetilbudet
 - b. Elevantallet
 - c. Elevsamtalen
 - d. Årlige eller faste (spørre)undersøkelser
 - e. Bygninger / utstyr
 - f. Samarbeid med andre
 - g. Måltider (for eksempel obligatoriske måltider, fokus på frukt og grønt, osv.)
 - h. Morgensamlinger, ord for dagen
 - i. Fravær/oppmøte